

Het Lezerscollectief

TEKST **Sofie Terryn**, Het Lezerscollectief

WAT IS SAMEN LEZEN?

Samen Lezen of *Shared Reading* is een vorm van sociaal lezen waarbij een literaire tekst hardop voorgelezen wordt. In leespauses staat de leesbeleving centraal. Het brengt gesprekken op gang en helpt de deelnemers om ook zelf op verhaal te komen. De methode werd ontwikkeld door doctor Jane Davis, die The Reader oprichtte. Het Lezerscollectief is officiële partner voor Vlaanderen, Brussel en Nederland.

Naast lezen en voorlezen is er ook Samen Lezen. Het is de methodiek die Het Lezerscollectief via leesbegeleiders verspreidt bij tal van kwetsbare groepen in Vlaanderen. Drie jaar geleden vonden Het Lezerscollectief, Cera en het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen elkaar in de realisatie van het project *Jouw Verhaal Telt*: Samen Lezen in de ouderenzorg, open voor personen met dementie. De lat ligt hoog: tegen 2027 willen ze tweehonderd nieuwe leesplekken binnen de ouderenzorg. Samen met de koepelorganisaties willen ze zorgprofessionals en vrijwilligers opleiden om met Samen Lezen kwalitatieve mentale en sociale zorg te bieden. Ook de bibliotheek kan hier een belangrijke rol in opnemen. We spreken met Dirk Terryn, initiatiefnemer en mede-oprichter van Het Lezerscollectief.

WAAROM 'JOUW VERHAAL TELT'?

"We lijken ouderdom zo lang mogelijk te verstoppen in onze samenleving. Tegelijkertijd worden steeds meer mensen ouder, ook dankzij goede medische zorgen. Maar niet meer meetellen is zowat het ergste wat je kan overkomen. Met *Jouw Verhaal Telt* gaan we daar radicaal tegenin: Samen Lezen heeft een grote impact op de beeldvorming, omdat we deelnemers vanuit hun kracht benaderen."

ALS ER GEEN RUIMTE IS VOOR JE VERHAAL, DAN HOUDT HET LEVEN OP ...

"Mensen zijn verhalenvertellers en verhalenmakers. Maar wat ben je met een verhaal als er niemand luistert? We onderschatten het belang van verhalen. Door ze te lezen krijgen we bovendien modellen aangereikt, voorbeelden van hoe je na een val weer kunt opstaan, hoe je een verlies kunt verwerken, hoe je een

geluksmoment mag koesteren. Samen Lezen combineert het lezen van sterke verhalen met het zelf op verhaal komen."

WELKE VERSCHILLEN ZIE JE?

"De meeste deelnemers komen naar deze activiteit voor de gezelligheid en voor het sociaal contact. Samen Lezen is als methodiek ontwikkeld voor niet-lezers: niet iedereen is geletterd genoeg, niet iedereen heeft de innerlijke rust en concentratie om zelf in een boek te duiken. Mijn moeder heeft alzheimer en vindt het Samen Lezen een van de topactiviteiten in het woonzorgcentrum. Zij volgde een opleiding woord aan de academie en is zeer gevoelig voor taal. Maar haar vriendin Ida heeft nooit een boek gelezen. Zij komt ook graag naar de leesgroep, omdat ze houdt van de gesprekken en het onderlinge contact. Onderzoek toont aan dat Samen Lezen een sterk effect heeft op het welbevinden, juist omdat de persoonlijke expressie uitgedaagd wordt."

DE HERSENEN WORDEN WELLICHT OOK UITGEDAAGD.

"De activatie is inderdaad een van de grote troeven. De leesbegeleider wordt getraind om elke deelnemer uit te nodigen (nooit te verplichten) om zijn of haar verhaal erbij te leggen en zich te spiegelen aan het verhaal of gedicht dat voorgelezen wordt. Door dat te doen worden zij sterk geactiveerd, en kom je zelfs op hoge leeftijd in contact met nieuwe dingen. Daar zit juist de benadering vanuit kracht: de aandacht gaat niet naar wat verloren is, maar naar de beleving in het nu. Uiteraard heeft dat effect op de eigenwaarde."

INTERESSANT. WOONZORGCENTRA KLOPPEN HIERVOOR AAN BIJ JULLIE?

"Uiteraard. Heel belangrijk. Maar niet alleen zij; ook de bibliotheek kan een mooie rol opnemen."

HOEZO?

"Zeventig procent van de personen met dementie verblijft niet in een woonzorgcentrum. Kwaliteitsvolle thuiszorg is belangrijk: naast het medische en het ondersteunende (poetsen, eten maken), is het mentale ook belangrijk: hoe vermijden we vereenzaming? Hoe komt een thuiswonende nog eens 'onder de mensen'? Gelukkig

Foto's: © Michiel Devijver, Iedereen Leest. Lees ook: bit.ly/Samen-Lezen-dementie.

hebben we een uitgebreid netwerk van centra voor dagverzorging en dienstencentra, maar wat als je ook eens naar de bibliotheek zou kunnen gaan? Samen met je mantelzorg? Je welkom voelen op een plek buiten de zorgbubbel waarin je steeds meer vertoeft.”

HOE ZIEN JULLIE DE ROL VAN DE MANTELZORGER IN DIT VERHAAL?

“De mantelzorg is op vele vlakken interessant om te betrekken. We zien vaak dat vrienden en kinderen van de persoon met dementie ondersteuning nodig hebben in het onderhouden van het contact, zeker als die dementie verder vordert. Samen Lezen kan een manier zijn om volop voor die verbinding te kiezen en ook als mantelzorg de zorgvragende te herontdekken. Maar evengoed betekent het Samen Lezen een momentje vrij voor de mantelzorg.”

SAMENWERKEN MET BIBLIOTHEKEN IS DUS ESSENTIEEL?

“Het is een mooie kans om de sociaal verbindende rol op te nemen. In de dementievriendelijke stad Aalst gaan - door ons opgeleide - bibliotheekmedewerkers vanuit Utopia Samen Lezen in woonzorgcentra. Ze worden versterkt door vrijwilligers. Een van hen is nu het experiment aangegaan om een aanbod Samen Lezen te ontwikkelen voor personen met dementie en hun mantelzorg. Uiteraard moeten we nog verder onderzoeken wat een goed evenwicht is en welke organisaties nog betrokken moeten worden. Maar fantastisch toch dat dit kan? De bibliotheek als belangrijke schakel voor warme buurten ...”

HOE ZIE JE DE ROL VAN DE VRIJWILLIGER?

“Het vrijwilligerswerk in brede zin is een van de belangrijkste ontdekkingen in de uitbouw van Het Lezerscollectief. Iedereen start met een engagement voor een jaar, maar de meesten houden het Samen Lezen veel langer vol, ook omdat we hen blijven inspireren. Bibliotheken hebben vaak een interessante vrijwilligersploeg. Wellicht heeft een van hen interesse om leesbegeleider te worden? Idealiter is het zoals in Utopia een mix van beide: de medewerker kan een vrijwilligersgroepje beter coördineren vanuit kennis van zaken. Bovendien kan op die manier de activiteit in het aanbod blijven, ook tijdens de afwezigheid van de vrijwilliger.”

HOE ZOU JE TOEKOMSTIGE LEESBEGELEIDERS WILLEN OVERTUIGEN?

“Lees je liever voor een andere doelgroep, dan ben je ook welkom bij ons. Eveneens in samenwerking met de bibliotheek. Maar als ik nog even bij *Jouw Verhaal Telt* mag blijven ... onderschat deze doelgroep niet. Ook niet wat je van hen terugkrijgt.”

Binnen *Jouw Verhaal Telt* kreeg Het Lezerscollectief ondersteuning vanuit Literatuur Vlaanderen. Volg onze nieuwsbrief en teken in op een van de webinars waarin de samenwerking met onder andere de bibliotheek centraal staat. ■■

> Meer informatie over Het Lezerscollectief: lezerscollectief.be.
> Scan voor meer informatie over *Jouw Verhaal Telt* de QR-code:
> Contacteer ons via info@lezerscollectief.be.

